

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA – NGHỆ THUẬT

**TÌM HIỂU LỄ HỘI TỊCH ĐIỀN - PHƯỜNG MINH NÔNG -
THÀNH PHỐ VIỆT TRÌ - TỈNH PHÚ THỌ**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn: TS. Lê Thị Hiền

Sinh viên thực hiện : Nguyễn Thị Lan Phương

Lớp : QLVH 9A

Hà Nội – 2012

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1: KHÁI QUÁT DIỆN MẠO ĐỊA LÝ – KINH TẾ - VĂN HOÁ – PHƯỜNG MINH NÔNG – THÀNH PHỐ VIỆT TRÌ - TỈNH PHÚ THỌ	
1.1. Vị trí địa lý và điều kiện tự nhiên	
1.2. Đời sống kinh tế - xã hội	
1.3. Văn hoá và tín ngưỡng	
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG LỄ HỘI TỊCH ĐIỀN Ở PHƯỜNG MINH NÔNG – THÀNH PHỐ VIỆT TRÌ - TỈNH PHÚ THỌ	
2.1. Nguồn gốc lễ hội Tịch Điền	
2.2. Diễn trình lễ hội Tịch Điền - phường Minh Nông - TP. Việt Trì - Tỉnh Phú Thọ	
2.2.1. Cầu hèm đàn Thần Nông Đồng Lú – nghi lễ cúng Thần Nông tại đàn Tịch Điền.	
2.2.2. Lễ hội Tịch Điền truyền thống.	
2.2.3. Lễ hội Tịch Điền trong giai đoạn hiện nay	
CHƯƠNG 3: Ý KIẾN NHẪM BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ CỦA LỄ HỘI TỊCH ĐIỀN TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY	
3.1. Đánh giá thực trạng lễ hội Tịch Điền	
3.1.1. Tích cực	
3.1.2. Hạn chế	
3.2. Ý kiến nhằm bảo tồn và phát huy giá trị của lễ hội Tịch Điền trong giai đoạn hiện nay	
3.2.1. Tuyên truyền và quán triệt Nghị Quyết của TW Đảng về vấn đề văn hóa	
3.2.2. Mở các lớp tập huấn nghiệp vụ cho cán bộ Văn hóa	
3.2.3. Hỗ trợ xây dựng các điểm du lịch tại khu di tích Đàn Tịch Điền	
3.2.4. Tăng mức đầu tư cho văn hóa	
3.2.5. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, đánh giá	
3.2.6. Xây dựng kế hoạch thực hiện và sớm hoàn thành đề án phục dựng lễ hội Tịch Điền – phường Minh Nông – TP Việt Trì.	
3.2.7. Giải pháp về quy hoạch khu di tích Đồng Lú	
KẾT LUẬN	
TÀI LIỆU THAM KHẢO	6
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Phú Thọ là nơi sinh tụ và phát triển của dân tộc Việt Nam. Qua hàng ngàn năm lịch sử Phú Thọ đã lưu giữ những di sản văn hoá phi vật thể vô cùng phong phú và quý giá, phản ánh khá chân thực cuộc sống vươn lên khắc phục thiên tai và đấu tranh kiên cường chống giặc ngoại xâm của ông cha ta. Các di sản văn hoá vật thể và di sản văn hoá phi vật thể là những bằng chứng sinh động chứng minh Phú Thọ là mảnh đất cội nguồn của dân tộc Việt Nam, đồng thời Phú Thọ cũng là quê hương của những lễ hội truyền thống, trong đó có nhiều lễ hội tiêu biểu gắn liền với tín ngưỡng dân gian mang đậm bản sắc dân tộc với nhiều truyền thuyết dân gian đã trở thành biểu tượng văn hoá tâm linh vùng đất Tổ. “Lễ hội là một hình thức sinh hoạt văn hoá cộng đồng, ra đời và phát triển trong xã hội loài người. Ở Việt Nam, lễ hội gắn bó với làng xã như một thành tố không thể thiếu trong con người. Lễ hội chính là nơi, là cơ hội thoả mãn nhu cầu tâm linh ấy của họ. Trong tâm thức mỗi người dân Việt Nam, nếu cây đa, bến nước, sân đình là thành tố gắn bó thân thiết với mỗi người từ thuở thiếu thời thì lễ hội lại là thành tố văn hoá gắn bó không những thân thiết mà vừa thiêng liêng lại vừa mãnh liệt, gần gũi. Lễ hội cổ truyền là một điểm mạnh của sinh hoạt cộng đồng... Một thành tố tổng hợp trong các thành tố: tín ngưỡng, tôn giáo, nghệ thuật biểu diễn dân gian...”¹

Lễ hội truyền thống vùng đất Tổ là một hình thức sinh hoạt văn hóa dân gian mà thông qua đó, chúng ta có thể tìm hiểu những giá trị tinh thần và đời sống vật chất của xã hội cổ xưa được các thế hệ người dân đất Tổ bảo lưu và gìn giữ. Các lễ hội là minh chứng cho mối quan hệ mật thiết giữa văn hoá vật thể và văn hoá phi vật thể. Đó là mối quan hệ hai mặt của một thể thống nhất, mang tính biện chứng, chặt chẽ, khăng khít hỗ trợ lẫn nhau trong suốt tiến trình lịch sử hình thành và phát triển của các lễ hội tạo nên sức sống trường tồn và sức mạnh tinh thần vững chắc cho cả cộng đồng dân tộc. Trải qua bao

¹ Nhiều tác giả - Kho tàng Lễ hội cổ truyền Việt Nam – Nxb Văn hoá các dân tộc Hà Nội 2000

nhiều biến cố lịch sử, đến nay, nhiều địa phương ở Phú Thọ vẫn còn lưu giữ một số nét văn hóa độc đáo mà tương truyền đã ra đời từ thời Hùng Vương dựng nước. Một trong những nét văn hóa đó là lễ hội Tịch Điền ở phường Minh Nông, một lễ hội gắn liền với truyền thuyết Vua Hùng dạy dân trồng lúa...

Theo chiều dài của lịch sử, lễ hội Tịch Điền ở Minh Nông tưởng chừng đã mai một, nhân dân trong vùng không còn tổ chức hằng năm như trước. Đến những năm gần đây, nhận thức rõ tầm quan trọng của sự tích "Vua Hùng dạy dân cấy lúa" là một trong những tập tục tín ngưỡng đặc trưng của cư dân nông nghiệp Việt Nam. Lễ hội được khởi nguồn từ những huyền thoại trong buổi bình minh của lịch sử, khi các Vua Hùng dựng nước Văn Lang. Lễ hội phản ánh tín ngưỡng phồn thực của dân tộc Việt Nam nói chung và của cư dân nông nghiệp trồng lúa nước nói riêng. Những lễ thức và diễn xướng văn hoá dân gian trong lễ hội đã nói lên nguồn gốc của nghề trồng lúa nước từ thời Hùng Vương dựng nước. Vì vậy, UBND thành phố Việt Trì đã xây dựng đề án phục dựng lại Lễ hội Tịch Điền gắn với màu sắc linh thiêng của Lễ hội Đền Hùng, tạo nên điểm nhấn văn hóa tâm linh của con dân đất Việt.

Tuy nhiên, hiện nay công tác phục dựng và phát huy những giá trị truyền thống của lễ hội Tịch điền tại phường Minh Nông dường như đang mắc phải những vấn đề không thể giải quyết ngày một, ngày hai. Như vậy việc nghiên cứu và tìm ra cách thức để cải thiện và phát huy hiệu quả công tác quản lý nhằm phục dựng thành công lễ hội mang ý nghĩa linh thiêng này là một việc làm cần thiết.

Với những lý do trên. Người viết chọn đề tài: “Tìm hiểu lễ hội Tịch Điền- phường Minh Nông- Thành phố Việt Trì- Tỉnh Phú Thọ” là đề tài viết khóa luận tốt nghiệp của mình.

2. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu

Tìm hiểu về lễ hội Tịch Điền và công tác tổ chức lễ hội trong giai đoạn hiện nay.

3. Mục tiêu nghiên cứu

- Tìm hiểu không gian văn hóa của lễ hội Tịch Điền
- Diễn trình lễ hội Tịch Điền.
- Nêu những đề xuất nhằm phát huy hiệu quả công tác khôi phục và phát huy giá trị truyền thống của lễ hội Tịch Điền tại phường Minh Nông- TP Việt Trì- Tỉnh Phú Thọ.

4. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện đề tài, người viết đã sử dụng các phương pháp: nghiên cứu tài liệu, phỏng vấn, quan sát và thống kê.

5. Đóng góp của đề tài khoá luận

- Đóng góp thêm tư liệu nghiên cứu về lễ hội và di tích nói chung
- Các giải pháp được đề xuất trong nghiên cứu có thể vận dụng vào thực tiễn góp phần nâng cao hiệu quả trong công tác tổ chức và quản lý lễ hội.

6. Bố cục của đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục, đề tài có cấu trúc gồm 3 chương

Chương 1: Khái quát diện mạo địa lý - kinh tế - văn hoá –phường Minh Nông – thành phố Việt Trì - tỉnh Phú Thọ.

Chương 2: Thực trạng lễ hội Tịch Điền ở phường Minh Nông – thành phố Việt Trì – tỉnh Phú Thọ.

Chương 3: Ý kiến nhằm giữ gìn và phát huy giá trị lễ hội Tịch Điền trong giai đoạn hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Vũ Kim Biên,(2002), *Luận văn khoa học Đồng Lú*, Sở VH TT- TT Phú Thọ.
2. Phan Huy Chú, (1992), *Lễ nghi chí - Lịch triều hiến chương loại chí* (Tập II), Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
3. Thiều Chửu, *Từ điển Hán - Việt*, Nxb Văn hoá thông tin
4. Faiberrider, Lê Đức An, Huỳnh Ngọc Hương, Khảo cổ học số 7-8, Nxb UB Khoa học xã hội Việt Nam
5. Nhiều tác giả, (2000), *Kho tàng Lễ hội cổ truyền Việt Nam*, Nxb Văn hoá các dân tộc, Hà Nội.
6. Nhiều tác giả, *Truyền thuyết Hùng Vương - Thần thoại vùng Đất Tổ*, Sở VH TT-TT Phú Thọ
7. Nhiều tác giả, (1970), *Vùng địa lý tự nhiên lãnh thổ Việt Nam*, Nxb Khoa học Kỹ thuật, Hà nội.
8. Lưu Trần Tiêu, (1997) *Một số vấn đề về nông nghiệp thời kỳ Hùng Vương*, Hùng Vương dựng nước, tập II, Sở VH TT-TT Phú Thọ
9. Nguyễn Việt, (1981), *Lúa nếp và chỗ thời Hùng Vương*, Khảo cổ học số 3.
10. Nguyễn Khắc Xương, (2003), *Truyền thuyết Hùng Vương*, Hồ sơ khoa học Đền Hùng.